

Joan Veldkamp journalist

home publicaties opdrachtgevers CV weblog contact archief

[terug](#)

Elsevier; Zeeuwse ambitie - over de Roosevelt academy - oktober 2004

Zeeland heeft sinds kort z'n eigen universiteit: de Roosevelt Academy in Middelburg. Een heus college, internationaal georiënteerd, geschikt voor 'studenten die veel kunnen en willen'.

'All the best!' Met een ferme handdruk en een beminlijke glimlach neemt koningin Beatrix afscheid van zes studenten met wie ze zeker een kwartier een geanimeerd gesprek voerde. In verwondering blijven ze achter in de centrale hal van het voormalige Middelburgse stadhuis, dat zojuist officieel in gebruik is genomen door de Roosevelt Academy, de eerste universiteit op Zeeuwse bodem. 'Ze was goed geïnformeerd en oprecht geïnteresseerd,' roept een van hen. De notabelen, die in groten getale op de openingsceremonie afkwamen en ook graag een woordje hadden willen wisselen met Hare Majesteit, hebben het nakijken, als de special guest met gezwinde spoed het pand verlaat.

Al vanaf 1575 wordt er geijverd voor een universiteit in Zeeland. En als het op 31 augustus 2004 eindelijk zover is, dan is het dus ook feest. Vandaar de aanwezigheid van de Koningin, en ook van de Zeeuwse popgroep Bløf, die alle stemmen deed verstommen met een prachtig optreden in de burgerzaal. Met zijn metershoge houten gewelven, kroonluchters en oude meesters aan de muur, doet het imposante vertrek niet onder voor de aula's van eeuwenoude, prestigieuze universiteiten in Groot-Brittannië. En dat is exact wat de dean (decaan) Hans Adriaansens beoogt: het Oxford of Cambridge van Nederland te worden. Het pittoreske centrum van het Zeeuwse stadje Middelburg zal nooit meer hetzelfde zijn, nu er voortdurend groepjes studenten over straat zwermen. Heen en weer tussen het 'stadhuis', de hofjes waar ze wonen, de abdij waar opvoeringen worden georganiseerd, en natuurlijk de lokale horeca. Nu gaat het nog maar om 125 studenten. Over drie jaar, als deze studenten hun bachelor halen, moeten het er zo'n 600 zijn.

Adriaansens – hoogleraar sociologie en voorzitter van de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling – stampte in 1998 eerst het University College Utrecht uit de grond. Uit onvrede over de massaliteit, de anonimiteit en het genivelleerde karakter van het Nederlandse onderwijs. Zo'n zeshonderd studenten volgen er een undergraduate programma van drie jaar, naar Angelsaksisch voorbeeld (zie kader 'De Roosevelt Academy. Hoe werkt het?') De colleges zijn in het Engels en toegankelijk voor maximaal 25 studenten. Die worden individueel begeleid door een tutor en geacht ten minste 50 uur per week te studeren. Hun leven speelt zich voornamelijk af op de campus, gevestigd in de voormalige Kromhoutkazerne. Het succes van het University College Utrecht – 80 procent van de studenten slaagt en kan wereldwijd terecht voor een masteropleiding – smaakte naar meer. Toen Adriaansens hoorde dat het monumentale stadhuis in zijn geboortestad Middelburg vrij zou komen, twijfelde hij geen moment. Na anderhalf jaar onderhandelen waren ook de provincie Zeeland, het ministerie van Onderwijs en de gemeentes Middelburg en Vlissingen om. De Hogeschool Zeeland en de Universiteit Utrecht richtten daarop samen de Roosevelt Academy op, genoemd naar de wereldberoemde Amerikaanse familie Roosevelt, die in een ver verleden van het Zeeuwse Tholen naar de Verenigde Staten trok.

De studenten van de Academy kiezen voor een van de vier hoofdrichtingen en volgen daarnaast bijvakken uit een andere discipline. De opzet – internationaal gezien een veel voorkomende onderwijsconstructie – trok veel belangstelling van docenten. Uit de 600 sollicitaties uit alle delen van de wereld werd een team geformeerd van 25 personen, dat de komende jaren moet uitgroeien naar 60 tot 65. De helft komt uit het buitenland. Ze worden geacht in Middelburg te komen wonen.

Ook de Duitse geograaf Fatima Müller en haar Amerikaanse echtgenoot, de cultureel antropoloog John Friedman, waagden de stap. Wat bezielt deze wetenschappers, die beiden promoveerden aan de Universiteit van Cambridge en daar ook les gaven, om een wereldberoemd en prestigieus instituut te verruilen voor een ongewis avontuur in een Nederlands provinciestadje? Friedman: 'Op Cambridge ligt een zware druk op docenten om veel onderzoek te doen en veel wetenschappelijke publicaties op hun naam te krijgen. Op de Roosevelt Academy ligt de nadruk vooral op lesgeven en zal er een hecht contact zijn tussen docenten en zeer gemotiveerde studenten. Dat vinden wij aantrekkelijk.'

Ook zien ze het als een pre om de nieuwe universiteit vorm te kunnen geven. 'Een instituut als Cambridge wordt geregeerd door strakke regels die al honderden jaren vastliggen. Er is nauwelijks ruimte voor verandering. Op de Roosevelt Academy ligt bijna alles nog open,' stelt Friedman. Daarnaast beschouwt zij de brede opzet van het onderwijsprogramma als een voordeel. 'Die geeft studenten de mogelijkheid om geleidelijk aan te ontdekken welke discipline het beste bij ze past.'

intelligent en ambitieus

Met die brede opzet loopt de Roosevelt Academy, net als de Utrechtse variant, voor de troepen uit. Weliswaar hebben alle Nederlandse universiteiten inmiddels het Angelsaksische bachelor-mastersysteem ingevoerd, zodat de diploma's internationaal vergelijkbaar zijn. Maar velen negeerden het advies dat de commissie-Rinnooy Kan in 2000 uitbracht om de bachelorfase vooral breed georiënteerd te laten zijn. De verdieping, die onderzoeks- of beroepsgericht is, komt dan in de masterfase.

Dean Adriaansens: 'Van die verbreding van de bachelorfase, waarin studenten over de grenzen van hun eigen vak moeten leren kijken, komt op veel reguliere universiteiten weinig terecht. Daar zijn opleidingen specifiek en belanden beginnende studenten in een fuik. Alsof 18-jarigen precies weten wat ze willen.'

Met een persoonlijk essay, de zogeheten letter of motivation, en een aanbevelingsbrief van de middelbare school, 'solliciteren' vwo'ers die net eindexamen hebben gedaan naar een plek op de Roosevelt Academy. Daarop volgt een persoonlijk gesprek met de Director of Studies, professor Peter Powell, en met Adriaansens. 'Ik selecteer niet, ik match,' corrigeert hij. 'Studenten moeten deel willen uitmaken van een academic community, en niet iedereen is geschikt voor de brede vorm van onderwijs.' Hij raadt sollicitanten, die al vanaf hun twaalfde dokter, advocaat of bioloog willen worden, aan naar een medische faculteit van een reguliere universiteit te gaan. Adriaansens is vooral geïnteresseerd in initiatiefrijke studenten die veel kunnen en vooral veel willen in de toekomst, maar ze hoeven nog niet precies te weten wát. 'Veel mensen uit de top van het Nederlandse bedrijfsleven zijn bijvoorbeeld historicus. Zij bereikten hun positie omdat ze intelligent zijn en ambitieus. Niet door hun studierichting.'

Van de 180 aanmeldingen – Adriaansens verwacht meer toestroom als de naamsbekendheid van de Academy groter is – doorstonden 140 de procedure, van wie er 125 daadwerkelijk begonnen zijn. Wie zijn deze 'uitverkorenen'? Charlotte Blommestijn (18) uit Tilburg, die ook op school zat in de Verenigde Staten en later op Curaçao, is representatief voor veel expat-kinderen die op deze vorm van onderwijs afkomen. Blommestijn was geen uitblinker op het vwo en had een matige cijferlijst. Maar ze is er niet minder ambitieus om. Later wil ze een internationale functie bekleden binnen de Verenigde Naties of een soortgelijke organisatie. Ze kiest voor de studierichting Sciences met als keuzevak International Relations. Blommestijn: 'Door de persoonlijke begeleiding biedt de Roosevelt Academy meer structuur. Dat zal goed zijn voor me zijn.' Ze vindt het spannend om aan iets nieuws te beginnen, maar tegelijkertijd is het ook een risico. 'Middelburg is bepaald geen studentenstad en misschien ga ik me er vreselijk vervelen.' Om dat te voorkomen, richtte ze met een andere nieuwkomer alvast maar studentenvereniging Rasa op en nam ze een baantje in café Brooklyn in Middelburg.

Ingetogener zijn de rasechte Zeeuwen Carolien Fokke (18) en Stijn van Doeselaar (18). Ook zij verlangen ernaar ooit hun vleugels uit te slaan in het buitenland, een belangrijke reden om te kiezen voor de Academy. Maar op buitenlandse vakanties na, hebben zij nog geen internationale ervaring. De consciëntieuze Fokke (18), die wel bovengemiddeld scoorde op het vwo in Goes, kiest heel bewust voor de richting Arts & Humanities. 'Ik ben verslaafd aan het maken van werkstukken en diep onderwerpen graag uit. Later wil ik cultuurhistorisch onderzoek doen en daarover schrijven. Ik ben geen nerd, maar ik wil wel goed presteren en veel leren.' Ze ziet er niet tegenop dat ze straks gemiddeld zo'n twee papers per week moet produceren en vindt het juist een voordeel dat de universiteit in Middelburg ligt. 'En Zeeland is gewoon leuk!'

Daarentegen zag de sportief aangelegde Van Doeselaar (18), in z'n vrije tijd strandwacht in Cadzand, zichzelf al de student uithangen in Utrecht of Amsterdam. Maar zijn decaan raadde hem aan naar de Roosevelt Academy te gaan, omdat hij daar z'n ei beter kwijt zou kunnen. Hij is goed in exacte vakken, maar heeft ook affiniteit met talen en vooral met schrijven. Van Doeselaar kiest voor de richting Sciences en volgt daarnaast de vakken filosofie en linguïstiek. Zijn grootste zorg is of hij genoeg vrijheid krijgt in het studentenhuus dat verbonden is aan de universiteit. 'Ik wil wel om drie uur 's middags een tostie kunnen bakken en 's avonds met een pilsje ongestoord kunnen relaxen voor Goede Tijden Slechte Tijden.'

Ondanks de overwegend positieve geluiden over de zogenoemde 'universiteiten van Adriaansens' is er ook harde kritiek. Zo werden ze onlangs door Volkskrant-columnist Ronald Plasterk nog gekwalificeerd als 'crèches voor rijkelui's kinderen'. Absurd, vinden de studenten Blommestijn, Fokke en Van Doeselaar, die zichzelf absoluut niet herkennen in dat beeld. Omdat de jaarlijkse kosten van het University College Utrecht en de Roosevelt Academy – inclusief inwoning – niet hoger bleken dan op een gewone universiteit (en ook hiervoor de reguliere studiefinanciering geldt), nam Plasterk deze woorden later terug. Wat echter overeind bleef, was zijn woede over de selectieprocedure, die hij vergeleek met 'ballerig hospiteergedrag'. Dean Adriaansens zou 'saai dropneuzen' en 'vakidioten', die bijvoorbeeld bioloog of ingenieur willen worden, meteen afserven en ten onrechte de indruk wekken dat de groep mensen die hij aanneemt, de ware intellectuele elite is. En dan gaat het bijvoorbeeld om een jongen die gek is op economie en wiskunde, zich verheugt op Spaans als tweede taal en daarnaast graag kookt en surft. Een schande, aldus Plasterk, want de maatschappij heeft juist dringend behoefte aan vakmensen die zich een paar jaar concentreren op een vak en dan maar wat minder koken en surfen. Ook worden de pretenties niet waargemaakt, aldus Plasterk, die zelf als moleculair bioloog aan de Universiteit Utrecht werkt en weleens studenten van het University College in zijn collegebanken heeft zitten. Zijn ervaring is dat ze minder weten, minder hard werken en over het algemeen minder geïnteresseerd zijn dan studenten van elders. Na drie jaar kunnen ze volgens hem nog geen pipet beetpakken. In dergelijke practica zouden die jongens en meisjes helemaal geen zin hebben. 'Het Utrechtse College en de Middelburgse Academy zijn dan ook geen universiteiten,' concludeerde de columnist.

Navraag bij de vakgroep immunologie van de Universiteit Utrecht geeft echter een ander beeld. De immunoloog Andries Bloem viel een week in voor een collega op het University College en

was juist aangenaam verrast door de betrokkenheid van de studenten bij de stof en door hun zelfwerkzaamheid. 'En de presentatie van de werkstukken die ze moesten maken, was perfect.' De studenten van het Utrechtse College die doorstroomden naar de masteropleiding Immunity and Infection, hadden aantoonbaar minder practicumervaring dan die van de Universiteit Utrecht. 'Maar door hun leergierigheid was die achterstand snel ingehaald', aldus Kristin Denzer, onderwijscoördinator bij de vakgroep. 'De begeleiders waren enthousiast over hen. Een van hen studeerde zelfs veel eerder af dan was gepland, cum laude.'

Ook Nuffic, de instantie die na een strenge selectie buitenlandse studiebeurzen verstrekt namens het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en het VSB-fonds, valt het succes van de 'studenten van Adriaansens' op. Een woordvoerder: 'Het ministerie deelt gemiddeld 25 beurzen per jaar uit. Daarvan gingen er steeds zes à zeven naar mensen van het University College. Van de ongeveer twintig beurzen van het VSB-fonds, krijgen zij er gemiddeld tien. Dat zijn heel goede scores.'

De Roemeen Sebastian Buhai (25) moet lachen om de weerstand die de nieuwe universiteiten opwekken. Hij was een van de vijftien mensen uit het voormalige Oostblok die in 1998 een beurs bemachtigden voor het University College. Nooit had hij er last van elitair gedrag van medestudenten of docenten. 'Er zaten wel wat mensen tussen die bij wijze van spreken wekelijks van auto wisselden. Maar de meesten waren heel gewoon.' Buhai behaalde zijn bachelor op het University College in twee richtingen: Sciences en Social Sciences, beide cum laude. Daarna kon hij onder andere terecht op Cambridge en de London School of Economics. Na een strenge selectie ging hij naar het Tinbergen Instituut in Amsterdam. Het komend jaar zal hij promoveren. 'Tinbergen scoort wereldwijd beter op deze terreinen. En ik vind Nederland leuk.' De eerste drie jaar van zijn studie volgde hij ook colleges op de gewone universiteit. 'Op het University College was iedereen leergierig en ambitieus. Maar in de collegezalen van de Universiteit Utrecht consumeerden studenten tot mijn verbazing onderwijs zonder een doel te hebben of goed te willen zijn.' Juist door selectieprocedures komen de mensen bovendien die wel écht geïnteresseerd zijn, stelt Buhai. 'Nederlanders zijn wat dat betreft niets gewend. In het voormalige Oostblok zijn selectieprocedures de normaalste zaak van de wereld. Wij komen alleen waar we willen zijn door de competitie aan te gaan met elkaar en extra gemotiveerd te zijn.'

Moet in Nederland de interesse voor studeren in Zeeland nog groeien, in het buitenland is de belangstelling voor de Roosevelt Academy al gewekt. Een grote bos rozen siert het bureau van Adriaansens. 'Goed initiatief. Goed voor Zeeland. Veel succes!' meldt het kaartje uit Tbilisi. Was getekend: Sandra Saakashvili-Roelofs, geboren Zeeuwse en nu first lady van Georgië.

top